

Årsberetning 2005

- bygningsfredning, bevaring og restaurering

Kulturarvsstyrelsen
Kulturministeriet
2006

Titel

Årsberetning 2005. Bygningsfredning, bevaring og restaurering

Udgivet af

Kulturarvsstyrelsen

Manuskript

Elisabeth Buchwald

Foto

Kulturarvsstyrelsen, Ole Akhøj og side 15: Realdania

Redaktion

Elisabeth Buchwald

Grafisk tilrettelæggelse

Elisabeth Buchwald

Tryk

Kulturarvsstyrelsen

Papir

Xerox Premier 80 mg

Oplag

400 eksemplarer

Henvendelse vedørende publikationen

Kulturarvsstyrelsen

Slotsholmsgade 1

1216 København K

Telefon: 72 26 51 00

Hjemmeside: www.kuas.dk

E-mail: KUAS@KUAS.dk

Foto på titelblad

Strømmen Station ved Randers, opført 1905, fredet 2005

Indhold

Forord	5
Fredningsbeslutninger 2005	6
Feggesundvej 53, Morsø Kommune, Skarregaard	6
Langesgaardvej 3, Sundsøre Kommune, Langesgaard	7
Tolderlundsvej 3, Odense Kommune, Thomas B. Thriges Kraftvarmecentral	8
Rolighedsvej 8, Skagen Kommune	9
Skovbøllingvej 35, Christiansfeld Kommune	10
Strømmen 32, Randers Kommune, Strømmen Station	11
Zincksvej 1, Ålborg Kommune, Godthåb Hammerværk	12
Smutvej 14, Gentofte Kommune	13
Skovvej 35 A, Gentofte Kommune	14
Solbakkevej 57, Gentofte Kommune	15
Piniehøj 20, Hørsholm Kommune	16
Sveasvej 21, Helsingør Kommune	17
Observatorievej 1-3, Århus Kommune, Ole Rømer Observatoriet	18
Åsum Bygade, Odense Kommune, Brejngård	19
Fredningsudvidelser 2005	20
Bernstorffsvej 17, Gentofte Kommune	20
Rødkildevej 15, Egebjerg Kommune, Rødkilde Mølle	21
Nytorv 7, Københavns Kommune	22
Øster Farimagsgade 2c, Københavns Kommune, Botanisk Have	23
Fredningsophævelser 2005	24
Brændegårdsvej 3, Fåborg Kommune, Tambourhuset	24
Trækbanen 2, Helsingør Kommune, Hammershøj	25
Østergade 20, Mariager Kommune	26
Urbakken 23, Brovst Kommune, Oxholm Mølle	27
Nytorv 11-13, hjørnet af Brolæggerstræde, Københavns Kommune	28
Laksegade 20 A-F i Københavns Kommune	29
Møllegården 18, Odense Kommune	30
Kordilgade 8, Kalundborg Kommune	31
Elsøvej 262, Morsø Kommune, Frøslevgård	32
Mårup Kirkevej 70, Hjørring Kommune, Mårup Kirke	33

Temagennemgange forelagt Det Særlige Bygningssyn 2005	34
Efterkrigstidens villabyggeri 1945-70	34
Landbrugets bygninger 1850-1940. Sønderjyllands Amt	35
Beslutninger om bevaringsværdighed 2005	36
Feggesundvej 53, Morsø Kommune, Skarregaard	36
Nytorv 11-13, hj. af Brolæggerstræde, Københavns Kommune	37
Bredgade 36, Københavns Kommune	38
Restaureringsarbejdet 2005	39
Tilskudsramme for 2005	39
Støttens amtsvise fordeling i 2005	39
Støttens fordeling på bygningskategorier i kroner i 2005	40
Støttens fordeling på arten af bygningsarbejder i kroner i 2005	40
Udvalgte restaureringssager 2005	41
Hedevejen 33, Sydlangeland Kommune, Broløkke	41
Heilskovvej 15, Skive Kommune, Ørslev Kloster	42
Møllegade 13, Højer Kommune, Højer Mølle	43
Faaborgvej 260, Svendborg Kommune, Hvidkilde	44
Buchwaldsgade 33, Odens Kommune, Thomas B. Thriges Kraftvarmeværk	45
Stengade 48-50, Helsingør Kommune, Putschers Gård og Rasmus Regelsens Gård	46
Møllegade 15, Nordborg Kommune, Jollmanns Gård	47
Modernismens Huse - Bygningskulturens Dag 2005	48
Publikationer 2005	48
Efterkrigstidens villabyggeri 1945-70	49
Landbrugets Bygninger 1850-1940. Sønderjyllands Amt	50
Årsberetning 2004	51
Postkort	52

Forord

Hermed ligger Kulturarvsstyrelsens beretning om Bygningskontorets arbejde i 2005 klar. Kontoret har siden 1999 valgt at gøre status over årets arbejde i en rapport, hvor styrelsens samarbejdspartnere m.v. kan få et overblik over vores arbejde med landets fredede og bevaringsværdige bygninger.

I beretningen finder man som de tidligere år en kronologisk oversigt over de beslutninger om nyfredninger, fredningsudvidelser, fredningsophævelser og bevaringsværdighed, som Kulturarvsstyrelsen har truffet i 2005 og over de temagennemgange, som er blevet forelagt Det Særlige Bygningssyn samme år. Dernæst følger en kort beskrivelse af restaureringsarbejdet i tal samt en gennemgang af de istandsættelsesarbejder på fredede bygninger, som styrelsen har støttet med én mio. kroner eller mere. Beretningen afsluttes med en omtale af de publikationer, som Bygningskontoret har udgivet i årets løb.

Af årsberetningen fremgår det, at Kulturarvsstyrelsen har truffet beslutning om fredning af i alt 14 bygninger, om fredningsudvidelse på fire ejendomme og om hel eller delvis fredningsophævelse på ti ejendomme. Styrelsen har desuden truffet beslutning om at udpege to bygninger som bevaringsværdige. Af beretningen fremgår det endvidere, at styrelsen i 2005 har forelagt temagennemgangene 'Efterkrigstidens villabyggeri 1945-70' og 'Landbrugets bygninger 1850-1940, Sønderjyllands Amt' for Det Særlige Bygningssyn.

På restaureringssiden har Kulturarvsstyrelsens Bygningskontor i 2005 modtaget i alt 4.903 henvendelser om byggearbejder på fredede ejendomme, hvoraf de 1.179 resulterede i egentlige byggesager til behandling af styrelsen. Kulturarvsstyrelsens tilskudsramme til byggearbejder på de fredede bygninger var i 2005 på 32,8 mio. kroner.

Endelig fremgår det af beretningen, at Kulturarvsstyrelsens Bygningskontor i 2005 har publiceret et par rapporter og som noget nyt en serie postkort, mens udarbejdelsen af kommune- og kulturmiljøatlas nu er overgået til Kulturarvsstyrelsens Museumskontor.

Fredningsbeslutninger 2005

Feggesundvej 53, Morsø Kommune, Skarregaard

Fredningen blev besluttet den 5. januar 2005.

Fredningen omfatter det fritliggende stuehus (1843), de tre sammenbyggede avlslænger med to tilbygninger mod nord (ca. 1900), det mod syd tilbyggede maskinhus (ca. 1955) samt omgivelserne i form af brolægninger m.m. og haven.

Begrundelsen for beslutningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at Skarregaard er en fin og velbevaret repræsentant for de store gårde med stuedrift, som tidligere var så karakteristiske for egnen langs Limfjorden.

De bærende fredningsværdier for anlægget som helhed ligger i bygningernes placering omkring den store og samlende gårdsplads. For stuehusets vedkommende ligger de bærende fredningsværdier især den prunkløse, men alligevel imponerende lange, hvidkalkede længe, hvis vægge mod tagfladen afsluttes med en helt enkel gesims, og i den bevarede ruminddeling, som allerede i 1960 var historisk. I avlslængerne ligger de bærende fredningsværdier i de tre længer omkring gårdspladsen: den høje kampestensokkel under vægge i gul, blank mur med lange rækker af ens støbejernsvinduer samt i de to nordlige tilbygning i kampesten. I fredningen af omgivelserne er de omfattende stenbelagte områder af afgørende betydning, og i haven er det det buksbomkransede bregnebed, som er det

Stuehuset på Skarregård i Morsø Kommune

Fredningsbeslutninger 2005

Langesgaardvej 3, Sundsøre Kommune, Langesgaard

Fredningen blev besluttet den 20 januar 2005.

Fredningen omfatter Langesgaard bestående af det fritliggende stuehus (1870 af Julius Tholle) og de tre sammenbyggede avslænger (1908-1933) omkring gårdspladsen samt porten mellem stuehuset og sydlængen.

Begrundelsen for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at stuehuset er et sjældent og for egnen enestående eksempel på en stor, rigt dekoreret bygning i senklassicistisk stil.

Kulturarvsstyrelsen finder det afgørende, at stuehusets sydlige del stort set fremstår uændret både ud- og indvendigt. Videre finder Kulturarvsstyrelsen, at avslængerne trods ændringer fortsat fremstår med en sådan karakter, at de sammen med stuehuset udgør en fredningsværdig helhed.

Stuehuset på Langesgaard i Sundsøre Kommune

Fredningsbeslutninger 2005

Tolderlundsvej 3, Odense Kommune, Thomas B. Thriges Kraftvarmecentral

Fredningen blev besluttet den 7. februar 2005.

Fredningen omfatter kraftvarmecentralen (opført 1916 med en mindre tilbygning fra mellemkrigs-tiden ved arkitekt Niels Jacobsen).

Begrundelsen for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at kraftvarmecentralen er et eksempel på den modne industrialismes solide byggeskik, hvor bygningens arkitektoniske udtryk afspejler bygningens indre opdeling, der igen er betinget af maskinernes størrelse og placering. Kraftvarmecentralen er således et eksempel på funktionsbestemt byggeri, før ordet funktionalisme bliver betegnelse for en retning.

De bærende fredningsværdier er bygningens indre opdeling i ovnrums og maskinrum, det sidste med en indskudt balkonetape og nedsænket gulvniveau samt rummenes åbne loftflader. Yderligere anses følgende nagelfaste inventar at være en del af de bærende fredningsværdier: B&W dieselmotoren med tilknyttet jævnstrømsdynamo og vekselstrømsgenerator, løbekranen under loftet og den store omformer samt hovedfordelingstavlerne, der spænder rummet ud på tværs.

Thomas B. Thriges Kraftvarmecentral i Odense

Fredningsbeslutninger 2005

Rolighedsvej 8, Skagen Kommune

Fredningen blev besluttet den 12. april 2005.

Fredningen omfatter sommerhuset (1917 af Ulrik Plesner).

Begrundelsen for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at sommerhuset og især i interiørene er et usædvanlig flot eksempel på Plesners overlegne bearbejdning af detaljerne og hans sikre farvesætning. Det dokumenterer desuden tidsånden, hvor kontakten med naturen og det uformelle landliggerliv blev eftertraktet, og hvor sommerhusbyggeriet som følge heraf for alvor tog fart i begyndelsen af 1900-årene. Samtidig indgår det i og supplerer på fin vis rækken af fredede Plesnerbygninger, som med denne tilføjelse viser den arkitektoniske spændvidde i hans arbejde.

De bærende fredningsværdier knytter sig primært til interiørene, hvor den indvendige kvartsvings-trappe, det nagelfaste møblement i spisestue og hjørneværelset samt hele 1. sal indretningen med alkover er de væsentligste elementer. Hertil kommer den eksisterende farveholdning i såvel interiører med især de transparente brune og røde nuancer i spisestuen og på 1.sal, som i eksteriørernes røde farve, der er kantet med hvidt.

Ulrik Plesners røde sommerhus i Skagen

Fredningsbeslutninger 2005

Skovbøllingvej 35, Christiansfeld Kommune

Fredningen blev besluttet den 9. maj 2005.

Fredningen omfatter husmandsstedet bestående af stuehuset, mellembygningen og avlslængen (1934 af Peder Gram).

Begrundelsen for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at husmandsstedet er et sjældent og autentisk eksempel på et statshusmandssted. Anlægget bestående af et lille stuehus, en mellembygning og vinkelret herpå en avlslænge med både stald og lade er typisk for tiden. Det samme gælder anvendelsen af cementsten og cementtegl i stuehuset i Bedre Byggeskik-stil, mens avlslængens trempel og pandeplader må tilskrives lokale forhold. Hermed har husmandsstedet Skovbøllingvej 35 de arkitekturhistoriske og især de kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en fredning.

Anlæggets bærende fredningsværdier ligger i den karakteristiske udformning af de anvendte materialer på såvel stuehus, mellembygning og avlslænge samt i stuehusets karakteristiske rumdisponering. Ligeledes indgår den nuværende opdeling af avlslængen i to afsnit (p.t. stald og lade) samt den åbne forbindelse fra laden til det åbne loftsrum over stalden som bærende fredningsværdier.

Det lille husmandssted ved Christiansfeld

Fredningsbeslutninger 2005

Strømmen 32, Randers Kommune, Strømmen Station

Fredningen blev besluttet den 20. juni 2005.

Fredningen omfatter Strømmen Station, bestående af stationsbygning, pakhus og perron (1905 af Heinrich Wenck).

Begrundelsen for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at stationen er et flot og velbevaret eksempel på dansk stationsbyggeri fra jernbanens storhedstid. Det monumentale hus udtrykker en sikker arkitektonisk bearbejdning i de mange gedigne håndværksmæssige detaljer. Stationen er en god og værdig repræsentant for den nationalromantiske arkitektur, som var fremherskende omkring århundredeskiftet. Den har desuden stor kulturhistorisk fortællerværdi, idet stationen er et meget synligt og let aflæseligt element fra den infrastrukturelle udvikling, der skete i Danmark under industrialiseringen. Anlæggelsen af de store jernbanestrækninger og de mange små landbaner har været afgørende for landets udvikling, og bl.a. stationerne er vigtige historiske vidnesbyrd fra den periode.

De bærende fredningsværdier knytter sig især til arkitektens brug af gedigne, hovedsageligt danske byggematerialer og bearbejdningen heraf. De røde mursten med detaljer i det blanke murværk, klinkegulvene, de fine stenhugnings-arbejder, snedkerdetaljerne i døre, vinduer, trapper, lofter og paneler, tømmerkonstruktionerne med blandt andet udsmykkede kviste og den bæverhaleformede skiferbelægning. Bygningens stadig intakte planløsning og rumstruktur er ligeledes blandt husets bærende fredningsværdier. Desuden er stationsbygningens sammenhæng med perron og pakhus en væsentlig faktor det samlede stationskompleks.

Strømmen Station ved Randers

Fredningsbeslutninger 2005

Zincksvej 1, Ålborg Kommune, Godthåb Hammerværk

Fredningen blev besluttet den 7. november 2005.

Fredningen omfatter Godthåb Hammerværk, bestående af Turbinetårnet (1894), Kedelhuset med skorsten (1897), Vestre Smedje med shedtage, skorstene og 11 nagelfaste maskiner inkl. turbine og 2 drivaksler (1915), Østre Smedje (1902) og tørrelade nr. 4 (1897).

Begrundelsen for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at anlægget med produktionsbygningerne, lagerfaciliteter, administration, boliger og vandkraft er et tidligt og i særklasse velbevaret, dansk industrimiljø. Den industrielle udvikling, som er foregået over mange år fra en traditionel udnyttelse af vandkraften med opstemning til en vandmølle frem til etablering af kanal og turbine med efterfølgende udvidelse af produktion og bygningsmasse, er umiddelbart aflæselig i Godthåb. Såvel det samlede kulturmiljø, som selve industrimonumentet med produktionsapparat er meget velbevaret i og omkring hammerværket.

Godthaab Hammerværk ved Ålborg

Fredningsbeslutninger 2005

Smutvej 14, Gentofte Kommune

Fredningen blev besluttet den 16. november 2005 som resultat af Kulturarvsstyrelsens temagennemgang 'Efterkrigstidens villaer 1945-70'.

Fredningen omfatter villaen med udhus og carport samt teglstensmuren sydøst for villaen og haven med den fortløbende stensætning (1955 af Erik Christian Sørensen).

Begrundelsen for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at villaen indtager en væsentlig plads blandt efterkrigsårenes danske enfamiliehuse som ét af de arkitektonisk særligt vellykkede, eksperimenterende pionerarbejder og har derfor været en betydelig inspirationskilde for mange af sam- og efterkrigstidens arkitekter. Med en kompromisløs logik og et stærkt, grafisk-geometrisk linjespil, skabt ved den omhyggeligt modulerede, sortmalede stolpekonstruktion, det flade tag, de store glaspartier, den åbne, fleksible T-plan og de nøje anlagte, adskilte, men alligevel forbundne haverum, markerer villaen sig som en velbevaret repræsentant for periodens amerikansk/japansk inspirerede byggeri.

De bærende fredningsværdier er husets lette, transparente udtryk, den T-formede plan og den klare modul-opbygning med den synlige, sort-malede stolpekonstruktion, de store glaspartier og det flade tag, der er trukket ud over indgangsparti, indkørsel, carport og udhus. I det indre er det de eksisterende, originale overflader og inventardele i form af de fyrretræsbeklædte vægge og døre, de hvidmalede lofter samt stengulvene i forstue og opholdsrum og stiftmosaikbelægningen på badeværelsegulvet. Desuden køkkenets gennemrækningsreol med skydelåger, de bevarede skabe og den spinkle gardin-sætning, hvor gardinstængerne flugter med facadernes øvrige horisontale linjer. Hertil kommer haven med de to niveauer, opdelingen i tre adskilte haverum, den fortløbende, lave stensætning, den grusbelagte opkørsel og forplads samt havemuren og den lave stedsegrøn hæk mellem de to sydvendte haverum.

Smutvej 14 i Gentofte

Fredningsbeslutninger 2005

Skovvej 35 A, Gentofte Kommune

Fredningen blev besluttet den 16. november 2005 som resultat af Kulturarvsstyrelsens temagennemgang 'Efterkrigstidens villaer 1945-70'.

Fredningen omfatter villaen med terrasse, mur og rampe (1952 af Eva og Nils Koppel).

Begrundelsen for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at den velbevarede villa med dens meget skulpturelle ydre, det ærlige og gedigne materialevalg samt ikke mindst den åbne, niveau-forskudte plan, der på raffineret vis udnytter den skrånende grund og med store glaspartier skaber sammenhæng mellem ude og inde, er et arkitektonisk meget stærkt og selvstændigt eksempel på yngre, danske arkitekters nytænkning inden for villabyggeriet i de tidlige år efter anden verdenskrig. Inspireret af samtidens eksperimenterende, amerikanske og skandinaviske arkitektur, har Koppelparret således formået at bryde med de traditionelle statslåshustyper og skabt et meget anderledes en-familiehus med en nytænkende og rumligt meget overbevisende udnyttelse af de givne kvadratmeter.

De bærende fredningsværdier er dels husets tredelte struktur med de sammenhængende, men forskudte og forskelligartede bygningskroppe med deres karakteristiske tage, dels de anvendte materialer og farveholdninger: de gule blankstensmure, den enkle tagbelægning, nordfløjens lærkeetræsbeklædning, de udvendige teaktræsdøre og -porte samt vinduerne i hvidmalede rammer og endelig terrassen og rampen med belægning af naturstensbrud. Hvad det indre angår er det den eksisterende plan med bl.a. de tre åbne stuer i den dobbelthøje nordfløj samt værelse-fløjen i midten. Hertil kommer de originale overflader og inventardele i det omfang de er bevaret: Stuernes trappe og balkoner med spinkelt, sortmalet rækværk, dagligstuens mahogniparketgulv, dens store skydevinduer og indbyggede kamin, spiseafdelingens panelvæg i oregonpine samt værelsesgangens skabsvæg i rød/blå farver. Endvidere finder styrelsen, at det bidrager til villaens fredningsværdi, at man har bevaret den øvre stues linoleumsbelægning samt køkkenets oprindelige inventar og husets varmluftssystem.

Villaen på Skovvej i Gentofte

Fredningsbeslutninger 2005

Solbakkevej 57, Gentofte Kommune

Fredningen blev besluttet den 16. november 2005 som resultat af Kulturarvsstyrelsens temagennemgang 'Efterkrigstidens villaer 1945-70'.

Fredningen omfatter villaen (1953 af Karen og Ebbe Clemmensen).

Begrundelsen for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at Clemmensenparrets egen, kombinerede villa og tegnestue med dens trefløjede, „knækkede“ plan, der nøje følger den trapezformede grund og samtidig åbner det vinklede hus, så det favner haven, det beskedne, prisbillige materialevalg, de velplacerede farve“-klatter“ samt den åbne, men meget praktisk udformede planløsning markerer sig blandt efterkrigsårenes villaarkitektur som et eksperimenterende, men alligevel meget jordbundet bud på et moderne enfamiliehus inden for statslånshusenes begrænsede rammer.

De bærende fredningsværdier er husets knækkede, tredelte form med det karakteristiske tag og skorsten, de anvendte materialer i form af facadernes ubehandlede gasbetonblokke og havesidens mørke stolpekonstruktion med de store glaspartier med gulmalede brystningsplader samt indgangspartiets Mondrian-inspirerede udformning i grå, sort, gul og rød. Hvad det indre angår er det den eksisterende plan med opholdsrum i åben forbindelse og med åbent til kip i hovedfløjen og skabsgang med lukkede værelser og baderum i sidefløjen. Hertil kommer de originale overflader og inventardele i det omfang, de er bevare, og i de eksisterende, originale farver: Stuerne gråmalede betongulve, forstuens, bagindgangens samt badeværelsernes tidstypiske stiftmosaikgulve, de glatte, malede døre og de bejdsede loftsbrædder. Forstuens blåmalede skabsvæg, spiseafdelingens indbyggede, blåmalede bæk og tegnestuens do. skabe og skuffer, spiseafdelingens gennemrækningsreol i pastelfarver, køkkenets malede snedkerinventar og dagligstuens sorte Tasso-ovn.

Villaen på Solbakkevej i Gentofte

Fredningsbeslutninger 2005

Piniehøj 20, Hørsholm Kommune

Fredningen blev besluttet den 16. november 2005 som resultat af Kulturarvsstyrelsens temagennemgang 'Efterkrigstidens villaer 1945-70'.

Fredningen omfatter villaen med tilhørende havemur og grusbelagt indkørsel og forplads (1962 af Hanne og Poul Kjærholm).

Begrundelsen for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at villaen placerer sig som et hovedværk blandt efterkrigsårenes enfamiliehuse. Med sin solide og stringente, stramt modulerede æskeform, sine hvidmalede pergolalignende murpiller, sit flade tag og sin symmetrisk disponerede plan er villaen et arkitektonisk stærkt og velbevaret eksempel på den mere klassicerende modernisme inden for efterkrigsårs eksperimenterende villaarkitektur.

De bærende fredningsværdier er husets karakteristiske form, materialevirkningerne og den tidstypiske stræben efter at skabe visuel sammenhæng mellem „ude“ og „inde“. D.v.s. at man bevarer husets enkle og stramme, symmetriske form, det flade tag med kobberinddækninger, de hvidmalede teglstenspiller og teglstensgavle, de overdækkede partier ved husets vest- og østsider, bjælkerne af ubehandlet limtræ, den vestlige langside beklædt med ubehandlet fyrretræ, de to indgangspartier med fyrretræsklædte døre, de store vinduespartier i ubehandlede fyrretræsrammer, foruden de horisontale som de vertikale vinduesbånd i vestfacaden. Hertil kommer i det indre den over tværaksen symmetrisk anlagte plan med en central kerne, omgivet mod vest af to sammenhængende forstuer samt soveværelser, baderum og køkken, og mod øst af én stor, åben stue i hele husets længde. Desuden de originale overflader og inventardele: d.v.s. de hvidmalede teglstenspartier i gavlvæggene og den indre kerne, de hvidmalede lofter, væggene af ubehandlede fyrretræsbrædder, de fyrretræsbeklædte og gråmalede døre, bjælkerne af ubehandlet limtræ samt det gråmalede, snedkererede køkkeninventar.

Kjærholm-villaen ved Øresund i Rungsted

Fredningsbeslutninger 2005

Sveasvej 21, Helsingør Kommune

Fredningen blev besluttet den 16. november 2005 som resultat af Kulturarvsstyrelsens temagennemgang 'Efterkrigstidens villaer 1945-70'.

Fredningen omfatter de to sammenbyggede villaer med tilhørende terrasser og havemure, glasgang og garage (1952 og 1959 af Jørn Utzon).

Begrundelsen for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at den ældre del af den velbevarede villa, der i 1952 blev opført af periodens mest fremtrædende, danske arkitekt som egen bolig og tegnestue, er et hovedværk inden for efterkrigsårenes hjemlige villaarkitektur og en af de tidligste – og mest skoledannende - repræsentanter for de unge arkitekters eksperimenter inden for villabyggeriet i årene umiddelbart efter anden verdenskrig. Hertil kommer Utzons nyere og mere traditionelle tilbygning fra 1959, hvor formsprog og materialer fra den gamle del er gentaget, men hvor planen synes at udbedre de funktionelle mangler, som den ældre, eksperimenterende plan i de forgangne år havde afsløret.

De bærende fredningsværdier er dels den flade æskelignende form med to separate bygningsafsnit, forbundet ved en glasgang og et overdækket indgangsparti, dels den stort set ubrudte gulsstensmur, der fremstår som husets centrale „rygrad“. Hertil kommer de mørke stolpekonstruktioner med store glaspartier samt lægårde, terrasser og havemure med trapper i gule teglsten. I det indre er det den ældre villas dengang banebrydende, åbne plandisposition og de eksisterende overflader og faste inventardele: væggenes og lofternes påskruede bræddebeklædning af ubehandlet oregonpine på tilbagetrukne, sortmalede lofts- og fodlister, endevæggene i blankmur, betongulvene med kokostæppe, de to tværgående gulvbånd med brunlige klinker, skabene og dørene i oregonpine, kaminen i ubehandlede hvid-gule teglsten, badeværelset med teglstensvægge og indbygget bruseniche i glaserede teglsten samt køkkenet med det originale teaktræsinventar og kogeniche ligeledes i glaserede teglsten.

Utzons egen villa i Hellebæk

Fredningsbeslutninger 2005

Observatorievej 1-3, Århus Kommune, Ole Rømer Observatoriet

Fredningen blev besluttet den 23. november 2005.

Fredningen omfatter observatoriet bestående af observatoriebygning og direktørbolig med tilhørende udhus (1911 af Anton Rosen).

Begrundelsen for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at observatoriet er et helt unikt bygningsværk, som forener tidens internationale arts- and crafts-bevægelse med et meget funktionsorienteret bygningsudtryk, tegnet af Anton Rosen, som var en af det tidlige 1900-tals mest fremtrædende, danske arkitekter. Rosen har med meget stramme funktionelle bindinger skabt et markant bygningsanlæg, der - moduleret af flere mindre enheder - tilpasser sig terrænet fint. Bygningernes asymmetriske, men alligevel relativt stramme formsprog og mange velbevarede detaljer af håndværksmæssigt høj kvalitet er typisk for tiden og Rosens arbejder. Særligt i hall'en kommer Rosens sikre bearbejdning af detaljen til sin fulde ret; i det relativt mørke rum belyses det centrale relief af Ole Rømer meget elegant af et ovenlys.

Ole Rømer Observatoriet i Århus

Fredningsbeslutninger 2005

Åsum Bygade, Odense Kommune, Brejngård

Fredningen blev besluttet den 23. november 2005.

Fredningen omfatter Brejngård, bestående af det fritliggende stuehus (1866), de tre sammenbyggede avlslænger med to udløberfløje, den pigstensbelagte gårdsplads med vandpost, møddingen, frugt-lageret (1911) og maskinhuset (1914) samt brændehuset (1866)

Begrundelse for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at Brejngård lægger sig fint i den række af gårde fra perioden 1850-1940, som tidligere er blevet fredet. Den repræsenterer kornsalgstidens anlæg, hvor en stor agerumslade var typisk, og hvor velstandsperioden satte sit præg på stuehuset. Den senere tilføjelse med stalde følger også landbrugets generelle udvikling, da der efter 1870'erne omlægges til animalsk produktion.

Gården er et overordentligt velbevaret eksempel på gårdbyggeri fra midten af 1800-årene. Det store stuehus har alle sine gedigne bygningsmæssige detaljer i såvel det ydre som det indre og sin planløsning intakt. Gården har, som det er typisk for perioden, et grundmuret stuehuset med skifer på taget, og avlslænger opført af bindingsværk, der oprindeligt var stråtækt. Den udbygning og ombygning, som efterfølgende er sket på gården, afspejler omlægninger i driften.

Gårdens bærende fredningsværdier er især knyttet til stuehusets flotte og enkle ydre, de mange gennemførte snedkerdetaljer i døre, vinduer og panelering, træværkets ådringer samt i husets herakiske opbygning med grovkøkken, køkken og folkerum i en ende, en midterzone til daglig brug, de fine stuer til haven i den anden og pigeværelser på loftet. I avlslængerne er hovedopdelingen med den høje brede lade i sydlængen og de lavere sidelænger afgørende for opfattelsen af gården, ligesom bindingsværket, de traditionelle revledøre og de forskellige vinduestyper, der blandt andet afspejler karlekamrenes placering, er væsentligste fredningsværdier.

Stuehuset på Brejngård ved Odense

Fredningsudvidelser 2005

Bernstorffsvej 17, Gentofte Kommune

Fredningsudvidelsen blev besluttet den 4. januar 2005.

Fredningsudvidelsen omfatter den resterende del af den sammenhængende havemur til villaen (1931 af Frits Schlegel).

Fredningen omfatter herefter villaen med de tilhørende havemure omkring hele matriklen (1931 af Frits Schlegel).

Begrundelsen for udvidelsen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at havemuren har de arkitektoniske værdier der kan begrunde en udvidelse af fredningen hermed.

Den sammenhængende havemur, der er udført samtidig og af samme arkitekt og i samme materialer som villaen, udgør en arkitektonisk meget væsentlig del af den samlede fredningsmæssige helhed.

Fritz Schlegels modernistiske betonvilla i Gentofte

Fredningsudvidelser 2005

Rødkildevej 15, Egebjerg Kommune, Rødkilde Mølle

Fredningsudvidelsen blev besluttet den 25. august 2005.

Fredningsudvidelsen omfatter stemmeværket, stensætningerne og den stensatte vandrende til Rødkilde Mølle.

Fredningen omfatter herefter Rødkilde Mølle og det dermed sammenbyggede kornmagasin samt stemmeværket, stensætningerne og den stensatte vandrende, hovedbygningen og magasinbygningen (1856), samt mejeribygningsen (ca. 1820).

Begrundelsen for fredningsudvidelsen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at stemmeværket, stensætningerne og den stensatte vandrende ved Rødkilde Vandmølle udgør en uadskillelig del af den samlede helhed, hvor den stensatte opdæmning med stemmeværket og malekarmen er nødvendige forudsætninger for møllens funktion, hvor den stensatte rende og øvrige stensætninger leder vandet væk fra bygningen, og den stensatte skrænt er med til at friholde renden.

Rødkilde Vandmølle med vandrende

Fredningsudvidelser 2005

Nytorv 7, Københavns Kommune

Fredningsudvidelsen blev besluttet den 29. august 2005.

Fredningsudvidelsen omfatter de to pakhuse, placeret som sidehus og baghus.

Fredningen omfatter herefter forhuset (1795-96, muligvis af Andreas Kirekerup) samt de to pakhuse (1796).

Begrundelsen for fredningsudvidelsen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at de to pakhuse fremtræder usædvanlig intakte og er med deres oprindelige etageinddelinger og kraftige bjælkekonstruktioner tidstypiske eksempler på pakhusbyggeri fra slutningen af 1700-tallet.

Pakhusene er opført nogenlunde samtidig med for- og sidehus og har sammen med disse fra opførelsestidspunktet udgjort en funktionel helhed. Bryggeriet i bagpakhuset og stald, samt vognremise og kontorer i sidepakhuset, har på forskellig vis været medvirkende til at få ejendom og hushold til at fungere. Pakhusene rummer dermed en vigtig historie om periodens produktions-, arbejds- og hverdagsliv, ikke blot som pakhuse; men som en del af en velhavende grossererens hushold i slutningen af 1700-tallet.

Den ene pakhus bag Nytorv 7 i København

Fredningsudvidelser 2005

Øster Farimagsgade 2c, Københavns Kommune, Botanisk Have

Fredningsudvidelsen blev besluttet den 27. oktober 2005.

Fredningsudvidelsen omfatter terrassen med balustrade og trappe syd for den allerede fredede, store væksthusebygning, det runde bassin syd herfor, de to lave væksthuse op ad terrassen samt det fritliggende væksthuse øst herfor (1872-74 af J.C. Jacobsen og F.E. Kern, de to lave væksthuse dog væsentligt ombygget i 1970-71).

Fredningen omfatter herefter væksthusebygningen, terrassen med balustrade og trappe og det runde bassin syd herfor, de to lave væksthuse op ad terrassen samt det fritliggende væksthuse øst herfor.

Begrundelsen for fredningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at elementerne udgør så væsentlig en del af den samlede fredningsmæssige helhed, at de bør fredes på lige fod med den allerede fredede store Væksthusebygning.

Terrassen med balustrade, hovedtrappe og de dertil hørende to væksthuse er tæt sammenbyggede med det store, fredede Væksthuse eller Palmehuse og fungerer i det skrånende terræn som væksthuses „fundament“. Sammen med det foranliggende runde bassin danner Palmehuseanlægget en symmetrisk udformet, arkitektonisk helhed, som udgør det helt centrale element i den nord-syd gående hovedakse, omkring hvilken Botanisk Have er opbygget. Som en miniatureudgave af den store Væksthusebygning ligger det lille, fritliggende Viktoriahus udenfor symmetriaksen. Dertil kommer, at det samlede væksthusekompleks i sin størrelse, udformning og materialevalg fremstår som et meget tidstypisk eksempel på Industrialderens store og imponante, ambitiøse, offentlige byggerier, her inspireret af især de engelske glashusebyggerier som bl.a. det banebrydende Crystal Palace.

Væksthuset i København med trappe og bassin foran

Fredningsophævelser 2005

Brændegårdsvej 3, Fåborg Kommune, Tambourhuset

Fredningsophævelsen blev besluttet den 13. januar 2005.

Fredningsophævelsen omfatter stuehuset (ca. 1800).

Begrundelsen for fredningsophævelsen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at Tambourhuset ikke længere har sådanne arkitektoniske eller kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en opretholdelse af fredningen. Det er Kulturarvsstyrelsens vurdering, at det ikke vil være muligt at gennemføre en istandsættelse af Tambourhuset, idet huset i dag er styrtet sammen, og de eksisterende rester af tømmer m.m. er inficeret med svamp. En fastholdelse af Tambourhuset vil derfor forudsætte en fuldstændig nyopførelse af bygningen, hvilket ikke giver mening i en fredningsmæssig sammenhæng.

Kulturarvsstyrelsen finder, at Tambourhuset udgør en væsentlig del af den herregårdshelhed, som gennem en række fredninger er sikret omkring Brahetrolleborg. Samtidig finder Kulturarvsstyrelsen imidlertid ikke, at en eventuel nybygning isoleret set vil rumme værdier, der kan begrunde en opretholdelse af fredningen.

I det konkrete tilfælde og ud fra en samlet vurdering finder Kulturarvsstyrelsen på den baggrund ikke, at fredningen af Tambourhuset bør fastholdes.

Det forfaldne Tambourhus på herregården Brahetrolleborg ved Fåborg

Fredningsophævelser 2005

Trækbanen 2, Helsingør Kommune, Hammershøj

Den delvise fredningsophævelse blev besluttet den 13. januar 2005.

Den delvise fredningsophævelse omfatter bygningen mellem højhuset og de omkransende bygninger på det tidligere plejehjem Hammershøj (1966 af Birger Schmidt efter skitseprojekt af Jørn Utzon).

Fredningen omfatter fortsat: Højhuset (1966 af Birger Schmidt efter skitseprojekt af Jørn Utzon).

Begrundelsen for den delvise fredningsophævelse er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at mellembygningen, der tidligere dannede en nødvendig overgang mellem plejehjemmet Hammershøjs omkransende lave, ældre bygninger og højhuset, i dag har udspillet sin oprindelige forbindelsesrolle, hvortil kommer, at bygningen ikke besidder væsentlige arkitektoniske værdier, hverken ud- eller indvendigt.

Endvidere er det Kulturarvsstyrelsens vurdering, at en frilægning af det markante højhus som et solitært element på en åben, ubebygget plads, der til tre eller fire sider omsluttes af de eksisterende, lave bygninger, vil styrke og fremhæve højhusets arkitektoniske og fredningsmæssige kvaliteter.

Hammershøj i Helsingør. T.v. mellembygningen

Fredningsophævelser 2005

Østergade 20, Mariager Kommune

Fredningsophævelsen blev besluttet den 11. april 2005.

Fredningsophævelsen omfatter forhuset (1852 af Niels Holm).

Begrundelsen for fredningsophævelsen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at der er foretaget meget omfattende istandsættelser af huset i såvel eksteriører som interiører. Disse ændringer har bevirket, at bygningens historiske islæt og autenticitet er svækket i en sådan grad, at de bærende fredningsværdier ikke længere er til stede og ikke meningsfyldt lader sig genskabe.

Byhuset Østergade 20 i Mariager

Fredningsophævelser 2005

Urbakken 23, Brovst Kommune, Oxholm Mølle

Fredningsophævelsen blev besluttet den 12. april 2005.

Fredningsophævelsen omfatter vindmøllen (1857).

Begrundelsen for fredningsophævelsen er, at den nu nedbrændte Oxholm Mølle ved en brand den 11. oktober 2004 blev så brandskadet, at alle overflader, alt mølleinventar og hele møllehatten er udbrændt. Hertil kommer, at den bærende konstruktion er så svært skadet, at den ikke vurderes at kunne restaureres, men skal udskiftes. En genopførelse vil således indebære, at alle materialer skulle fornyes.

Kulturarvsstyrelsen finder, at disse brandskader er så omfattende, at de bærende fredningsværdier ikke længere er til stede og ikke meningsfyldt lader sig genskabe.

Branden i Oxholm Mølle ved Brovst

Fredningsophævelser 2005

Nytorv 11-13, hjørnet af Brolæggerstræde, Københavns Kommune

Fredningsophævelsen blev besluttet den 12. april 2005.

Fredningsophævelsen omfatter forhusene mod Nytorv og Brolæggerstræde (1797-98 af C.F. Hollander).

Begrundelsen for fredningsophævelsen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at bygningerne er omfattende ombygget. Således er der udvendigt sket en udskiftning af alle vinduer med termovinduer som i udformning og materialer er fremmede for huset, ligesom porten mod Nytorv er udskiftet med en glasport. Indvendigt er al stuk og indfatninger fjernet, alle døre udskiftet til glatte døre, flere skillevægge flyttet, og bærende konstruktioner ændret.

Kulturarvsstyrelsen finder, at disse omfattende ændringer af såvel eksteriører som interiører har bevirket, at bygningens historiske islæt og autenticitet er svækket i en sådan grad, at de bærende fredningsværdier ikke længere er til stede og ikke meningsfyldt lader sig genskabe.

Ejendommen på Nytorv i København

Fredningsophævelser 2005

Laksegade 20 A-F i Københavns Kommune

Fredningsophævelsen blev besluttet den 28. juni 2005.

Fredningsophævelsen omfatter etageejendommen bestående af de tre forhuse mod Dybensgade (1797), de to forhuse mod Nikolajgade (hhv. 1795 af Jens Dahl og 1796-97) og de to forhuse mod Laksegade (hhv. 1798-99 af Jacob Lyngge samt 1792, ombygget i 1850'erne).

Begrundelsen for fredningsophævelsen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at den førhen B-fredede ejendom er kraftigt ombygget som følge af en gennemgribende renovering i 1970-71 og i dag har karakter af en rekonstruktion, hvor kun dele af ejendoms-karréens facader er bevaret.

Således er facaderne mod Bremerholm nyopførte på baggrund af ældre fotografier, ejendommens port og samtlige vinduer er blevet udskiftet med glasdøre og termovinduer, og det centrale gårdrum har ny belægning, nye cykelramper og nye trappepartier. Hertil kommer, at al oprindelig „indmad“ er fjernet og ejendommen nyindrettet på en måde, der synes fremmed for det oprindelige udtryk: etageadskillelserne er således udskiftet med betondæk, trapperne er betontrapper, der er isat glaselevatore og glatte entrédøre, og alle ejendommens ca. 50 lejligheder har moderne planløsninger og overflader uden spor af den oprindelige indretning.

Facaderækken mod Laksegade i København

Fredningsophævelser 2005

Møllegården 18, Odense Kommune

Fredningsophævelsen blev besluttet den 25. august 2005.

Den delvise fredningsophævelse omfatter bondegårdens vognlænge med retirade (1950).

Fredningen omfatter fortsat: Den firelængede bondegård samt de omkringliggende småbygninger (stuehuset 1860, vestlængen 1800, sydlængen 1870, østlængen med tilbygning 1916, svinestalden 1930, due- og høns huset 1940, høns huslængen 1950,

Begrundelsen for beslutningen er, at bygningen er styrtet sammen og efter Kulturarvsstyrelsens vurdering ikke meningsfuldt lader sig genskabe.

Den nedbrændte vognlænge på Møllegården 18 i Odense

Fredningsophævelser 2005

Kordilgade 8, Kalundborg Kommune

Fredningsophævelsen blev besluttet den 6. september 2005.

Fredningsophævelsen omfatter forhuset (ca. 1700, ombygget 1812 og senere) samt gårdspladsens brolægning.

Begrundelsen for beslutningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at ejendommen i såvel det ydre som i det indre fremstår væsentligt ombygget og på en måde, som er fremmed i forhold til det oprindelige, arkitektoniske udtryk. Således har man i facaden udskiftet stueetagens vinduer med store butiksvinduer og i de øvre etager har man isat brede trefags vinduer på tværs af fagene, foruden at man på gårdsiden har tilmuret den oprindelige svale og ydermere „sløret“ dens eksistens ved i den underste etage at udbygge facaden med et udskud. Hertil kommer, at man i det indre har ryddet stueetagens oprindelige indretning, og i lejligheden på første sal har flyttet skillevægge og opsat flere nedhængte lofter.

Styrelsen finder på den baggrund, at en retablering ikke vil være meningsfuld i den konkrete sag, idet en genskabelse vil medføre en meget stor materialeudskiftning og dermed et næsten nyt hus som resultat heraf.

Byhuset i Kordilgade i Kalundborg centrum

Fredningsophævelser 2005

Elsøvej 262, Morsø Kommune, Frøslevgård

Fredningsophævelsen blev besluttet den 23. november 2005.

Fredningsophævelsen omfatter Frøslevgård, bestående af stuehuset (1826) og den brolagte gårdsplads.

Begrundelsen for fredningsophævelsen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at stuehuset i dag fremstår uharmonisk med mange uheldige ændringer og tilføjelser i husets ydre. Vinduesrytmen er uregelmæssig, og murværket præget af mange spor fra flytning af døre og vinduer, hvilket samtidig har svækket ydervægskonstruktionen afgørende. Hertil kommer, at kamtakkerne på gavlene mod gården skiller sig uheldigt ud fra det øvrige murværk. I interiørerne er den oprindelige rumstruktur stort set opløst, og der er overalt tilføjet en lang række for huset fremmede materialer og løsninger.

De omfattende ændringer har bevirket, at bygningen er svækket i en sådan grad, at de bærende fredningsværdier ikke længere er til stede. En restaurering af bygningens klimaskærm vil tillige betyde udskiftninger af så mange bygningsdele, at de sidste rester af husets autenticitet vil forsvinde.

Det er derfor Kulturarvsstyrelsens vurdering, at ejendommens bærende fredningsværdier er gået tabt og ikke meningsfyldt lader sig genskabe.

Frøslevgård ved Morsø

Fredningsophævelser 2005

Mårup Kirkevej 70, Hjørring Kommune, Mårup Kirke

Fredningsophævelsen blev besluttet den 23. november 2005.

Fredningsophævelsen omfatter Mårup Kirke (nordsiden og det meste af koret før 1536).

Begrundelsen for beslutningen er, at Mårup Kirke ligger ved den jyske vestkyst på en strækning, hvor store dele af kysten løbende afgraves af havet. Denne proces har stået på siden kirkens opførelse og vil på et tidspunkt føre til, at kirken styrter i havet.

Mårup Kirke ved Vestkysten

Temagennemgange forelagt Det Særlige Bygningssyn 2005

Bygningskontoret forelagde i 2005 følgende to temagennemgange for Det Særlige Bygningssyn: 'Efterkrigstidens villabyggeri 1945-70' og Landbrugets bygninger 1850-1940. Sønderjyllands Amt'

Efterkrigstidens villabyggeri 1945-70

Temagennemgangen blev forelagt Bygningssynet den 19. maj 2005 og medførte, at følgende villaer blev indstillet til fredning:

Sveasvej 21, Helsingør Kommune
Opført 1952 og 1959 af Jørn Utzon, se side 17

Skovvej 35A, Gentofte Kommune
Opført 1952 af Nils og Eva Koppel, se side 14

Solbakkevej 57, Gentofte Kommune
Opført 1952 af Karen og Ebbe Clemmensen, se side 15

Smutvej 14, Gentofte Kommune
Opført 1955 af Erik Christian Sørensen, se side 13

Piniehøj 20, Hørsholm
Opført 1962 af Hanne og Poul Kjærholm, se side 16

Temagennemgange forelagt Det Særlige Bygningssyn 2005

Landbrugets bygninger 1850-1940. Sønderjyllands Amt

Temagennemgangen blev forelagt Bygningssynet den 17. november 2005 og medførte, at følgende gård blev indstillet til fredning:

Ollingvej 1, Rødding Kommune

Fredningsforslaget omfatter den firelængede gård fra midten af 1860'erne med have (ca. 1900) og pigstensbelagt gårdsplads.

Begrundelsen for forslaget er, at gården er en meget velbevaret og helstøbt repræsentant for de grundmurede gårde, der i midten af 1800-tallet afløste bindingsværksgårdene. Gården er desuden usædvanlig uændret. Det drejer sig både om stuehuset og om avslængerne, hvor adskillelsen mellem hestestald og kostald, opretholdelse af karlekammeret, roerummet, kostalden, den åbne lade, adskillelsen mellem lade og vognport og lokummet er bibeholdt.

De bærende fredningsværdier ligger i de hvidkalkede vægge med trukken gesims samt i de halv- og trekvartvalmede stråtage. Dertil kommer den del af stuehusets plan, som stammer fra ombygningen ca. 1910.

Kulturarvsstyrelsens endelige beslutning om fredning blev først truffet i 2006, og gården optræder derfor ikke i denne beretnings beskrivelse af fredningerne fra 2005.

Gården på Ollingvej 1 ved Rødding, der blev fredet ved temagennemgangen af landbrugets bygninger i Sønderjyllands Amt

Beslutninger om bevaringsværdighed 2005

Feggesundvej 53, Morsø Kommune, Skarregaard

Beslutningen om udpegning af bevaringsværdier blev truffet den 5. januar 2005 i forbindelse med en fredning af den resterende del af gården (se side 6).

Udpegningen omfatter Skarregårds tidligere vognport og det tidligere svinehus (1930).

Begrundelsen for udpegningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at den tidligere vognport og det tidligere svinehus er for ændrede til, at de kan fredes. Bygningerne er imidlertid væsentlige elementer i det samlede gårdanlæg, og Kulturarvsstyrelsen finder det derfor hensigtsmæssigt at sikre disse ved at udpege dem som bevaringsværdige. Kulturarvsstyrelsen finder imidlertid, at det er distraherende for opfattelsen af bygningernes tidligere anvendelse, at de har fået tilføjet skorstene, og Kulturarvsstyrelsen skal derfor henstille, at opvarmningen af bygningerne ændres, så disse nyere skorstene kan fjernes, ligesom det vil være en fordel, at de ydre forsatsvinduer på det tidligere svinehus fjernes og eventuelt erstattes af indvendige.

Det tidligere svinehus på Skarregaard i Morsø Kommune

Beslutninger om bevaringsværdighed 2005

Nytorv 11-13, hjørnet af Brolæggerstræde, Københavns Kommune

Beslutning om udpegning af bevaringsværdier blev truffet den den 12. april 2005.

Udpegningen omfatter forhusene mod Nytorv og Brolæggerstræde (1797-98 af C.F. Hollander).

Begrundelsen for udpegningen er , at Kulturarvsstyrelsen finder, at bygningernes klassicistiske udtryk og meget centrale – og væsentlige – placering som en del af facaderækken på Nytorv og vis á vis det fredede og for kulturarven meget væsentlige Domhus af C.F. Hansen fra 1805-15 er bevaringsværdigt.

Hjørneejendommen på Nytorv midt i København

Beslutninger om bevaringsværdighed 2005

Bredgade 36, Københavns Kommune

Beslutningen om udpegning af bevaringsværdier blev truffet den 21. oktober 2005.

Udpegningen omfatter sidehuset til den tidligere Den Kongelige Silkefabrik (1750'erne, antageligt af Nicolai Eigtved).

Begrundelsen for udpegningen er, at Kulturarvsstyrelsen finder, at facadeskemaet på det omtalte, nordre sidehus (væveribygningen) med sine store vinduesarealer fortæller om bestræbelserne på at vinde så meget dagslys som muligt. Der går en lige linie fra de engelske „Weavers cottages“ til denne danske udgave af en væveribygning, og bygningens facadeopbygning indtager således en central rolle i en industrihistorisk sammenhæng.

Sidehuset til den tidligere silkefabrik i København

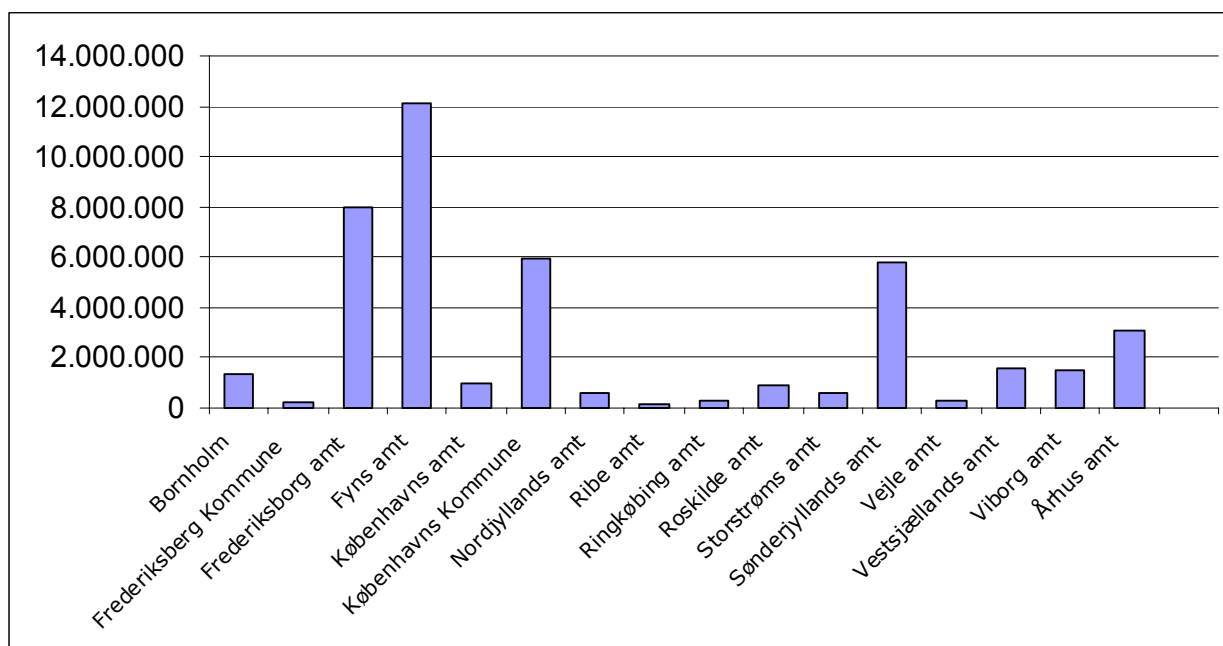
Restaureringsarbejdet 2005

Tilskudsramme for 2005

I 2005 har Kulturarvsstyrelsens tilskudsramme til fordeling af tilskud til fredede og bevaringsværdige bygninger været 32,8 mio. kr.

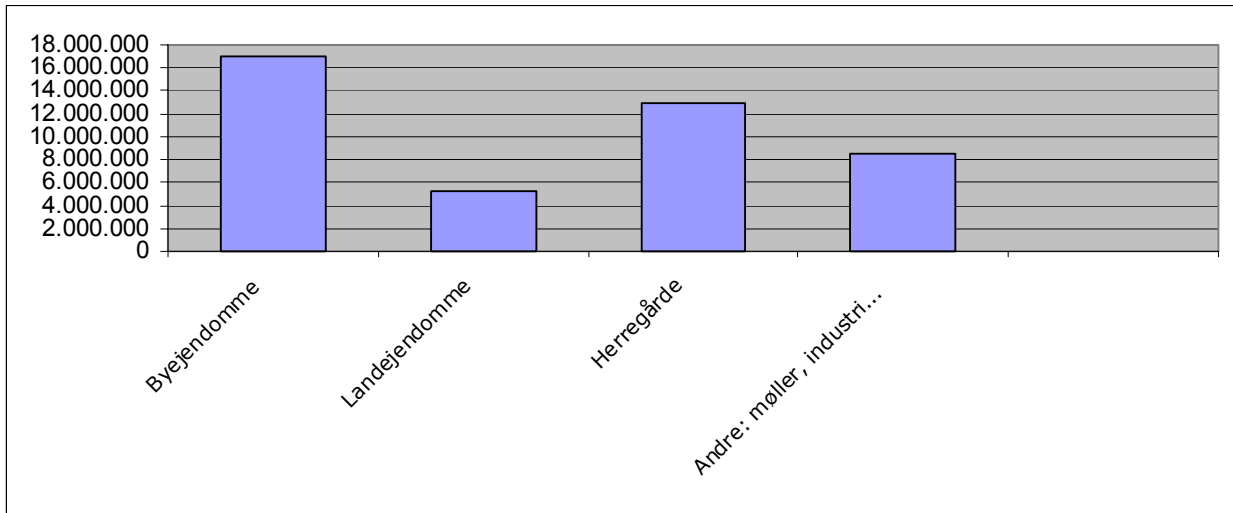
I nedenstående tre søjlediagrammer redegøres der for, hvorledes den samlede støtte til de fredede bygninger på 32,8 mio. kr. blev fordelt i 2005. Diagrammerne viser fordelingen efter hhv. amter, bygningskategorier og bygningsarbejdernes art.

Støttens amtsvise fordeling i 2005

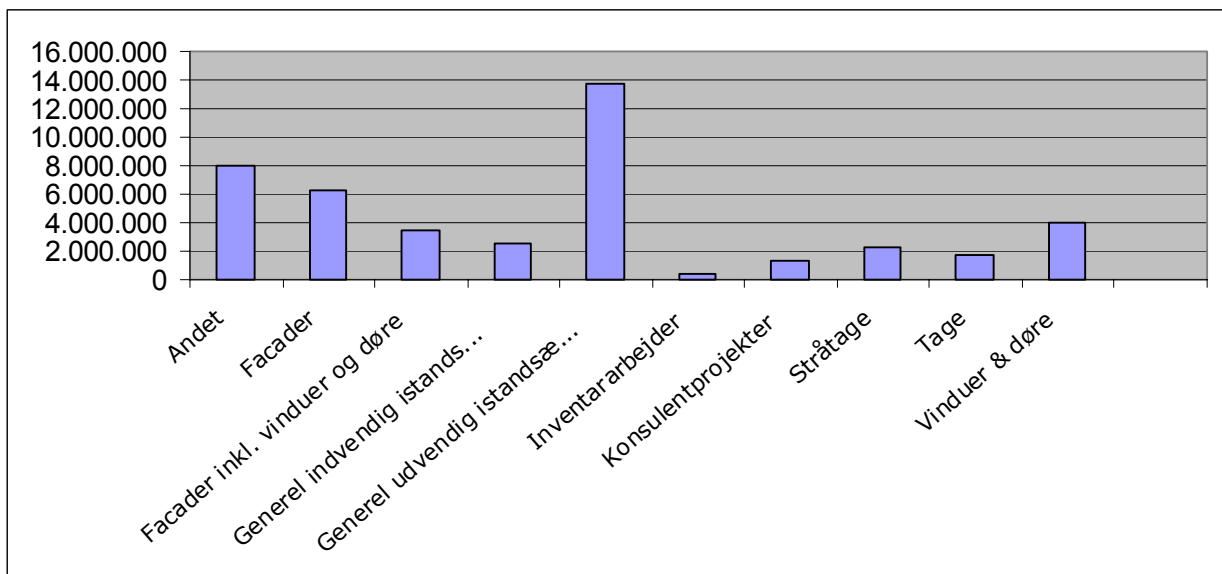

Restaureringsarbejdet 2005

Støttens fordeling på bygningskategorier i kroner i 2005

Støttens fordeling på arten af bygningsarbejder i kroner i 2005

Udvalgte restaureringsager 2005

Kulturarvsstyrelsen har i 2005 givet tilsagn om tilskud på én mio. kr. eller derover til følgende ni fredede ejendomme, fordelt med to ejendomme på Sjælland, fire på Fyn og tre i Jylland.

Hedevejen 33, Sydlangeland Kommune, Broløkke

Kulturarvsstyrelsen gav tilsagn om tilskud på 1 mio. kr. til Broløkke den 10. februar 2005.

Tilskuddet fra Kulturarvsstyrelsen skal anvendes til første etape af den omfattende istandsættelse, som Broløkke skal gennemgå både ud- og indvendigt. Denne første etape omfatter den udvendige restaurering af murværk, pilastre, gesimser, vinduer og den specielle hoveddør med støbejernsfyldinger.

Fredningen på Broløkke stammer fra 1918 og omfatter hovedbygningens nordfløj (1758) samt den senere tilføjede østfløj (1873). Fredningen fra 1918 omfatter hovedbygningens nordfløj (1758) samt den senere tilføjede østfløj (1873).

Hovedbygningen til Broløkke på Langeland

Udvalgte restaureringsager 2005

Heilskovvej 15, Skive Kommune, Ørslev Kloster

Kulturarvsstyrelsen gav tilsagn om tilskud på 1 mio. kr. til Ørslev Kloster den 10. februar 2005.

Kulturarvsstyrelsen tilskud skal anvendes til en omfattende istandsættelse af stuerne i klosterets østfløj.

Fredningen på Ørslev Kloster stammer fra 1918 og omfatter klosterets trefløjede hovedbygning samt murene ved kirkens apsis (ca. 1500, ombygget i 1700-tallet) og portnerboligen (begyndelsen af 1800-tallet).

Luftfoto af Ørslev Kloster ved Skive

Udvalgte restaureringsager 2005

Møllegade 13, Højer Kommune, Højer Mølle

Kulturarvsstyrelsen gav tilsagn om tilskud på 1 mio. kr. til Højer Mølle den 15. marts 2005.

Kulturarvsstyrelsens tilskud skal anvendes til en restaurering af møllen, så den igen kan blive funktionsdygtig.

Fredningen på Højer Møller stammer fra 1991 og omfatter vindmøllen (1857) samt de to magasinbygninger (søndre magasinbygning 1889 og nordre magasinbygning.1904).

Højer Vindmølle

Udvalgte restaureringsager 2005

Faaborgvej 260, Svendborg Kommune, Hvidkilde

Kulturarvsstyrelsen gav tilsagn om tilskud på 1 mio. kr. til Hvidkilde den 6. juli 2005.

Kulturarvsstyrelsens tilskud skal anvendes til en omfattende istandsættelse af riddersalens stukloft, paneler, døre og vægge samt dens seks gobeliner, lysekroner og af det tilstødende bibliotek og trapperum.

Fredningen på Hvidkilde stammer fra 1918 og omfatter hovedbygningen (midterfløjen delvis 1500-tallet, ombygget og udvidet 1742 formentlig af Philip de Lange).

Hvidkilde vest for Svendborg

Udvalgte restaureringsager 2005

Buchwaldsgade 33, Odense Kommune, Thomas B. Thriges Kraftvarmeværk

Kulturarvsstyrelsen gav tilsagn om tilskud på 1 mio. kr. til Thriges Kraftvarmeværk den 10. oktober 2005.

Kulturarvsstyrelsens tilskud skal anvendes til en omfattende istandsættelse af kraftvarmeværket, hvor styrelsen krav om bevaring af den store B&W diesemotor m.v. lægger begrænsninger for den fremtidige anvendelse.

Fredningen af Thriges Kraftvarmeværk stammer fra 2004 og omfatter kraftvarmeværket (1915-16 af Niels Jacobsen).

Thomas B. Thriges Kraftvarmeværk i Odense

Udvalgte restaureringsager 2005

Stengade 48-50, Helsingør Kommune, Putschers Gård og Rasmus Regelsens Gård

Kulturarvsstyrelsen gav tilsagn om tilskud på 1 mio. kr. til Putschers Gård og Rasmus Regelsens Gård den 15. december 2005.

Kulturarvsstyrelsens tilskud skal anvendes til en restaurering af ejendommens bageste sidehus, som er i bindingsværk i to etager. Sidehuset udgør sammen med forhuset, ejendommens andet sidehus og baghuset en bygningstype, der er meget karakteristisk for købstaden Helsingør.

Fredningen af ejendommen stammer fra 1919 og omfatter bebyggelsen mod Stengade, de to sidehuse i hele deres længde samt det fritliggende baghus bagest i gården (1639-1752).

Den bageste sidehus i Putschers Gård og Rasmus Regelsens Gård

Udvalgte restaureringssager 2005

Møllegade 15, Nordborg Kommune, Jollmanns Gård

Kulturarvsstyrelsen gav tilsagn om tilskud på 1 mio. kr. til Jollmanns Gård den 23. december 2005.

Kulturarvsstyrelsens tilskud skal anvendes til en istandsættelse og restaurering af gårdens stald og lo.

Fredningen af Jollmanns Gård stammer fra 2002 og omfatter den krogformede gård (slutningen af 1700-tallet), den brolagte gårdsplads, brolægningen langs anlæggets sydside og møddingen syd herfor.

Den krogformede Jollmanns Gård ved Nordborg

Publikationer 2005

Modernismens Huse - Bygningskulturens Dag 2005

Kulturarvsstyrelsen havde som de tidligere år ansvaret for koordneringen af Bygningskulturens Dag 2005, hvor temaet var Modernismens Huse.

I forbindelse med arrangementet udgav styrelsen hæftet Modernismens Huse med artikler af foreningen DOCOMOMO. Sammen med hæftet trykte styrelsen gratis plakater og postkort.

Publikationer 2005

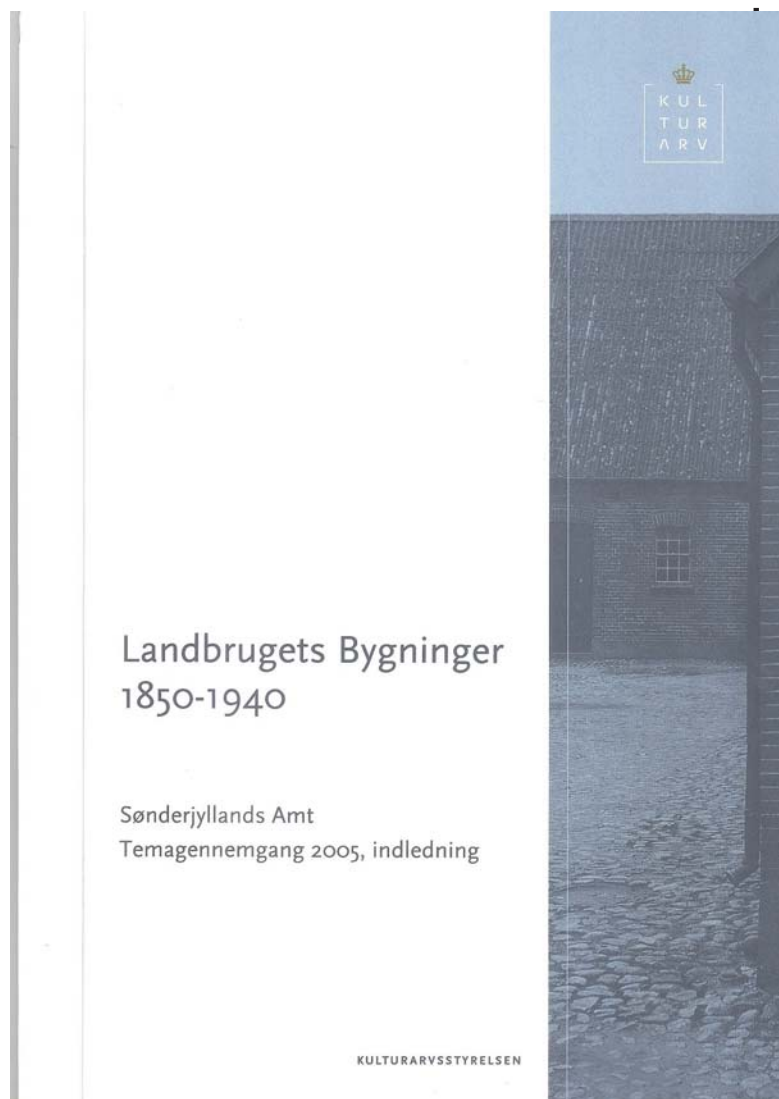

Efterkrigstidens villabyggeri 1945-70

Kulturarvsstyrelsen forelagde i 2005 temagennemgangen Efterkrigstidens villabyggeri 1945-70 for Det Særlige Bygningssyn.

I forbindelse med gennemgangen udarbejdede styrelsen en rapport, hvori man finder et kort historisk rids over villabyggeriet i efterkrigsårene samt en kort præsentation af de allerede fredede villaer fra perioden og af 27 mulige fredningsmener fra hele landet.

Publikationer 2005

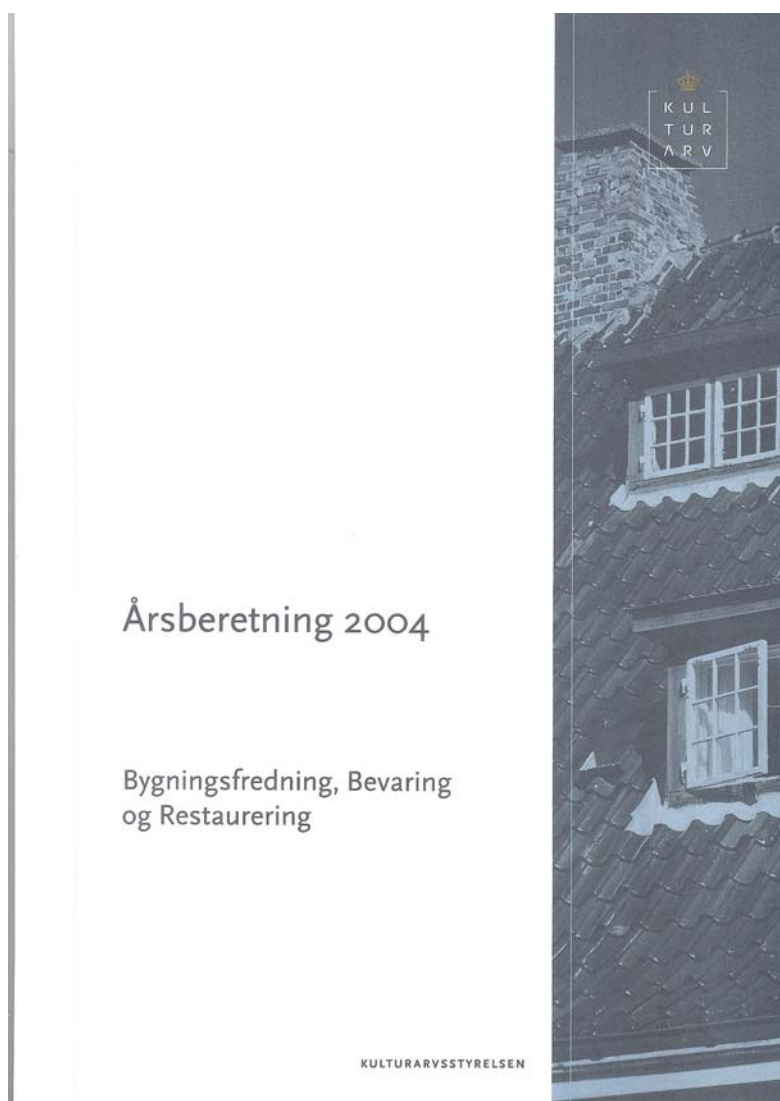

Landbrugets Bygninger 1850-1940. Sønderjyllands Amt

Kulturarvsstyrelsen forelagde i 2005 temagennemgangen Landbrugets Bygninger 1850-1940. Sønderjyllands Amt for Det Særlige Bygningssyn, Sønderjylland er det sidste i rækken af styrelsens landsækkende og amtsvise gennemgang af landbrugsbygninger fra perioden.

I forbindelse med gennemgangen udgav styrelsen en rapport, hvor museumsdirektør ved Museet på Sønderborg Slot, Peter Dragsbo giver et historisk rids og en beskrivelse af landbrugst bygninger i Sønderjylland.

Publikationer 2005

Årsberetning 2004

I lighed med de tidligere år har Kulturarvsstyrelsens Bygningskontor gjort status over arbejdet i det forgangne år i en årsrapport.

Rapporten beskriver i ord og billeder samtlige 2005's nyfredninger, fredningsudvidelser og -ophævelser samt temagennemgange og udpegning af bevaringsværdige bygninger. Desuden beskrives en række udvalgte restaureringsarbejder og de publikationer, som kontoret har udarbejdet i årets løb

Publikationer 2005

Postkort

Kulturarvsstyrelsens Bygningskontor trykte i 2005 en stribe gratis postkort med motiver fra styrelsens egne bygninger: Karnaphuset i Rønne, Salling Østergård i Jylland, Stenbrudsgården ved Neksø og Søfort Trekroner ud for København.